

København d. 28. januar 2019

Høringssvar - Lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser, lov om folkeskolen, lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. samt forskellige andre love”

Hermed fremsendes høringssvar fra UU DANMARK. Hoslagte er fremsendt på e-mail til Henrik.Lindegaard@uvm.dk.

UU DANMARK takker for muligheden for at afgive høringssvar og meddeler følgende:

Indledende bemærkninger

Indledningsvis konstaterer UU DANMARK, at dette lovforslag kun indeholder delelementer fra de seneste politiske aftaler på ungdomsuddannelsesområdet. Der skal fremadrettet nedsættes ekspertudvalg, og andre delelementer vil blive sendt i høring, ligesom en række bekendtgørelsesændringer er forventet hen over foråret 2019. Det giver et meget fragmenteret udgangspunkt, når vi skal afgive høringssvar, idet vi skal svare på det vi ved nu, det vi må forvente, og det som bliver sendt i ekspertudvalg. Det er generelt et uheldigt udgangspunkt for gode og resultatgivende hørings- og lovgivningsprocesser og giver forvirring og usikkerhed i sektoren som helhed.

Hvis vi skal lykkes med de politiske aftaler, er det vigtigt, at vi får udarbejdet *sammenhængende* lovpakker på tværs af sektorer frem for en konstant strøm af små ændringer.

1

Dannelse og styrkede videreuddannelsesmuligheder, erhvervsuddannelser som studiekompetencegivende og øget adgang til GSK for erhvervsuddannede

UU DANMARK bifalder, at såvel dannelsesperspektivet, som mulighederne for videreuddannelse for unge der gennemfører en erhvervsuddannelse øges. Hvis initiativerne skal have den effekt, de er tiltænkt er det vigtigt, at viden om de nye muligheder når frem til de unge og deres forældre. Det kræver en øget vejledningsindsats i udskolingen og på ungdomsuddannelserne.

Adgangskurser, udvidet adgang til grundforløb og praktikpladstilsagn

Adgangskurser i dansk, matematik og engelsk på 9. klasse niveau for voksne over 25 år er en god idé. Spørgsmålet er imidlertid om der er volumen nok til, at erhvervsskolerne kan og vil oprette hold? Kurserne udbydes i forvejen af VUC, og samtidig er det hensigten med aftalen om ”Bedre veje til uddannelse og Job”, at unge under 25 år skal opkvalificeres via den nye FGU. For en gruppe af unge, også dem under 25 år, vil det give god mening og motivation, at de gennemfører adgangskurset på den institution, som de efterfølgende skal gennemføre deres uddannelse på. UU DANMARK vil derfor opfordre til, at man overvejer om adgangskurser på erhvervsuddannelserne også skal tilbydes til unge under 25 år. Vi er klar over, at det kan udfordre volumen og økonomien på de nye FGU-institutioner, men det kan løses ved at erhvervsskoler og FGU-institutioner indgår driftsoverenskomster om disse aktiviteter, sådan at tilbudsviften bliver til størst mulig gavn for de unge.

UU DANMARK bifalder at adgangen til Grundforløb 1 udvides med lovforslagets bestemmelser. Af lovforslaget fremgår det, at elever der har været optaget på og har afbrudt grundforløbets første del, ikke kan optages på et nyt forløb på grundforløbets første del. UU DANMARK opfordrer til, at der udarbejdes dispensationsmuligheder, sådan at elever i helt særlige tilfælde kan starte én gang mere på grundforløbets første del. Det kan fx være unge som bliver ramt af sygdom eller særlige personlige forhold. Eller det kan være som led i en uddannelsesplan udarbejdet af den kommunale ungeindsats i samarbejde med erhvervsskolen, hvor det kan være relevant for elevens samlede gennemførselsmuligheder, at eleven tager et opkvalificerende og afklarende modul på FGU for så at vende tilbage til det samme eller et nyt grundforløb 1.

Af lovforslaget fremgår det, at erhvervsuddannelserne skal tilbyde elever på 9. og 10. klassetrin, som tilmeldes en erhvervsuddannelse, vejledning og bistand i forhold til at indgå en uddannelsesaftale eller et praktikpladstilslags. UU DANMARK mener, at dette er for sent. Hvis vi skal understøtte, at flere elever vælger en erhvervsuddannelse i direkte forlængelse af 9. eller 10. klasse, skal *trygheden* vedr. praktikpladssituationen indarbejdes *før* eleverne skal vælge uddannelse. Med aftalen om øget praksisfaglighed i udkolingen er der lagt op til, at erhvervspraktik i udkolingen skal anvendes langt mere aktivt, end det sker i dag. I kriterierne for uddannelsesparathedsvurderingen er der desuden indarbejdet krav om at vurdere elevernes praksisfaglighed – her er erhvervspraktik en oplagt mulighed.

UU DANMARK foreslår derfor, at erhvervsskolerne og de kommunale ungeindsatser, skal indgå et samarbejde om, at der lokalt er opdaterede oversigter over de virksomheder og brancheområder, hvor der er mangel på faglærte og ubesatte lærepladser. Uddannelsesvejlederne i de kommunale ungeindsatser, skal med afsæt i oversigterne og i samarbejde med skolerne lave en målrettet rekrutteringsindsats, hvor elever i 8. og 9. klasse får mulighed for at komme i praktik i disse brancher og virksomheder med henblik på at indgå forhåndsaftaler. Et sådant initiativ vil dels åbne flere elever og forældres øjne for mulighederne, og dels kan en forhåndsftale skabe tryghed omkring praktikpladssituationen og dermed bidrage til, at flere elever vælger en erhvervsuddannelse i direkte forlængelse af 9. eller 10. klasse. Der er et generelt behov for, at erhvervspraktik anvendes mere strategisk og aktivt end det sker i dag.

Udvikling og forenkling af erhvervsuddannelserne

Med lovforslaget nedlægges kravet om erhvervsskolernes obligatoriske handlingsplaner for øget gennemførsel. UU DANMARK bifalder en afbureaukratisering af disse ordninger. Vi anbefaler samtidig, at erhvervsskolerne og deres bestyrelser skal have en obligatorisk handlingsplan for ungemiljøerne på erhvervsskolerne. Skal flere elever vælge en erhvervsuddannelse er det helt afgørende, at både eleverne og deres forældre kan genkende erhvervsskolerne som en ungdomsuddannelse – ikke mindst sammenlignet med de gymnasiale uddannelser. Selv om ungemiljøer var en del af erhvervsskolereformen i 2014, så er den dimension langt fra tydelig nok på erhvervsskolerne i 2019. Endelig vil UU DANMARK opfordre til, at der ved lov indsættes en bestemmelse om, at erhvervsskolerne og de kommunale ungeindsatser, skal indgå forpligtende samarbejdsaftaler om at øge gennemførslen. En sådan bestemmelse kan med fordel indarbejdes i de kommunale erhvervsuddannelsesstrategier.

Mere praksisfaglighed i folkeskolen

UU DANMARK bifalder, at det fremadrettet bliver muligt for eleverne at tage valgfag på de lokale erhvervsskoler, samt at erhvervsskolelærerne kan blive en del af undervisningen i folkeskolen. Vi skal

samtidig udtrykke vores bekymring for de manglende økonomiske incitamenter i aftalen. Mange erhvervsskoler har i dag relativt store markedsføringsbudgetter, og spørgsmålet er om penge til annoncer og reklamer vil give et bedre afkast, hvis de kommer de unges læring, vejledning og afklaring til gavn i stedet.

Et stærkere fundament for valg af ungdomsuddannelse

UU DANMARK ser det som et stort fremskridt, at man med lovforslaget lægger op til, at alle elever i grundskolen præsenteres for en systematisk, koordineret og struktureret indsats, hvor undervisningsbaserede udskolingsaktiviteter og vejledning kobles tæt sammen. Der er et akut behov for at repositionere og styrke vejledningen og skabe sammenhæng i udskolingen og overgangen til ungdomsuddannelse for alle elever og deres forældre. Herunder har UU DANMARK indsat et foreløbigt bud på, hvad god vejledning er; vejledning som både er til gavn for de unge og for samfundet.

God vejledning er en professionel, neutral og sektoruafhængig aktivitet, som støtter mennesker i *at lære* og træffe beslutninger om uddannelse og arbejde med henblik på, at de bliver i stand til at leve det liv de ønsker. Vejledere har viden om muligheder i uddannelsessystemet, muligheder på arbejdsmarkedet, metoder som kan hjælpe mennesker til at finde ud af hvad de kan, hvad de gerne vil, og hvad de har behov for at lære.

God vejledning:

- bidrager til at unge og voksne bedre kan håndtere overgange og tage meningsfulde valg knyttet til uddannelse, læring og arbejde
- hjælper unge og voksne med at identificere og formulere egne ønsker, behov, interesser, forudsætninger og kompetencer
- udvikler unges og voksnes kompetence til at søge information om erhverv, uddannelsesmuligheder og arbejdsmarkedet
- foregår individuelt, i gruppe og i fællesskaber (fx på arbejdspladser), både fysisk og digitalt
- tilbydes af kompetente aktører, som har relevant faglig uddannelse og udføres med høj grad af etisk bevidsthed og i samarbejde med andre faggrupper som fx lærere, uddannelsesambassadører m.fl.

Lovforslaget vil ændre en del af formålet for vejledningen: "vejledningen skal sikre, at den enkelte elev opnår en realistisk forståelse af forudsætninger og krav i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet." UU DANMARK er enig i, at det er vigtigt, at de unge kender de krav og forudsætninger, som de skal leve op til. Samtidig mener vi, at det er for snævert at fokusere på forudsætninger og krav, når det af bemærkningerne til loven fremgår, at formålet *ikke* er at lede den unge mod en bestemt uddannelse eller en bestemt uddannelsesretning, men derimod at gøre den unge klogere på egne styrker og at give et bredere perspektiv på valget, sådan at den unge kan træffe sit valg på et oplyst grundlag.

Det er et glimrende formål, som udstikker en tydelig kurs for vejledningen og for den systematiske, koordinerede og strukturerede indsats i kommunerne. Kursen er imidlertid ikke tydelig i forslaget til det nye formål i vejledningsloven. UU DANMARK foreslår derfor, at nye formål for vejledningen gøres til en del af ekspertudvalgets arbejde, sådan at der bliver den nødvendige sammenhæng og tydelighed mellem formål og mål i vejledningsloven. Generelt er der et behov for at styrke læringsperspektivet, sådan at der er et

tydeligt fokus på elevernes *læring*, både om egne styrker og om krav, forudsætninger og muligheder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, frem for et ensidigt valgfokus.

Lovforslaget lægger op til, at lærerne skal spille en mere aktiv rolle i forbindelse med elevernes uddannelsesvalg. Skal vi ramme formålet, som lovforslaget lægger op til, er imidlertid det vigtigt at lærerne gør det, de er uddannet til og er gode til, og at vejlederne tilsvarende gør det de er gode til og uddannet til. Det er professionernes forskellighed, som skal blive til en fælles styrke til gavn for eleverne, forældrene og samfundet. Et øget bidrag fra lærerne til elevernes læring og uddannelsesvalg bør derfor handle om det indhold og de metoder, som anvendes i den almindelige undervisning, sådan at den giver eksempler på de undervisningsformer, som anvendes på forskellige ungdomsuddannelser. Vejledernes bidrag til elevernes læring og uddannelsesvalg bør handle om krav, forudsætninger og muligheder sammenholdt med elevernes styrker og potentialer.

Endelig ønsker UU DANMARK at gøre opmærksom på, at lovforslaget som helhed udtrykker en stærk ambition på udskolingens, vejledningens og de unges vegne, og det er godt! Der følger imidlertid stort set ingen økonomi med, og især vejledningsområdet er stærkt underfinansieret, som en del af erhvervsuddannelsesreformen i 2014. Her var den økonomiske forudsætning, at 20% af eleverne i udskoling ville blive erklæret ikke uddannelsesparate. Virkeligheden har vist, at 1/3 af eleverne i udskoling bliver erklæret ikke uddannelsesparate. Det er en opgaveoverskridelse på 60 %, hvilket har haft enorme konsekvenser for vejledernes muligheder for at leve op til de mål, der er sat for dem, og for de opgaver man forventer de løser. UU DANMARK anbefaler derfor, at der i forlængelse af ekspertgruppernes arbejde og anbefalinger laves de nødvendige investeringer og prioriteringer i vejledningen.

Uddannelsesparathedsvurdering

UU DANMARK bifalder, at der i forlængelse af den politiske aftale, "Fra folkeskole til Faglært," nedsættes en gruppe, som skal se på hele uddannelsesparathedsvurderingsprocessen. Eleverne har brug for feedback og skal vide, hvor de står. Men den nuværende ordning er blevet tung og bureaukratisk og tager alt for meget tid og opmærksomhed og har ikke den effekt, som den var tiltænkt.

På baggrund af ovenstående vil UU DANMARK hér nøjes med at konstatere følgende:

- Når alle elever bliver vurderet til alle 3 kategorier, så betyder det, at de elever, som i dag "kun" sætter kryds ved en erhvervsuddannelse og er uddannelsesparate hertil, fremover vil blive vurderet ikke-parate til en gymnasial uddannelse, hvis deres karakterer ligger mellem 2 og 5 (4 til HF). Konsekvensen kan altså blive, at endnu flere elever samlet set, kan få vurderingen ikke-parat.
- Den automatiserede og digitale uddannelsesparathedsvurdering fungerer generelt ikke særlig godt, som det er i dag. Det bør overvejes om et dialogmøde mellem skolen, vejlederen, eleven og forældrene ikke vil være et bedre udgangspunkt for samarbejdet om en god overgang for alle elever.

Kommunernes ansvar for søgningen til ungdomsuddannelserne

UU DANMARK synes generelt, at det er en god idé at kommunerne har tydelige strategier for overgangen til ungdomsuddannelser. UU DANMARK er dog bekymret for at specifikke måltal fordelt mellem erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser i den enkelte kommune, kan udfordre lovforslagets klare hensigt om, at formålet *ikke* er at lede den unge mod en bestemt uddannelse eller en bestemt

UU DANMARK

Ungdommens Uddannelsesvejledning

uddannelsesretning, men derimod at gøre den unge klogere på egne styrker og at give et bredere perspektiv på valget, sådan at den unge kan træffe sit valg på et oplyst grundlag. UU DANMARK anbefaler, at det kommunale ansvar i højere grad handler om, hvad de unge skal lære og opleve inden de træffer et valg frem for specifikke måltal.

Med venlig hilsen

Anders Ladegaard
Formand for UU DANMARK